

Roetsj... roetsj...! Haastig wentelden de wieken van de korenmolen door de lucht. Zo nu en dan liet de stoeiende zomerwind de zeilen kleppen en dan was het net of de logge wieken krijgertje speelden. Maar ze kregen elkaar nooit. Ze draaiden rond op dezelfde plaats, het ene ogenblik over de grond en even later hoog door de lucht.

Het was fijn om naar die draaiende wieken te kijken. Wanneer je Leiden naderde, kon je al van verre de molen van Harmen Gerritszoon zien staan op de grijze vestingwal. De molen stak boven de huizen van de stad uit. Iedereen kende de korenmolen van Harmen, waarheen de boeren wijd en zijd uit de omtrek rogge en tarwe kwamen brengen. Als er dan een flinke bries stond, kon de molenaar de grijze en gele korrels tot meel malen. Dat ging dan naar de bakkers van Leiden, die er roggebrood en tarwebrood van bakten.

De mensen die in de molen moesten zijn, klommen dan graag de ladder op, naar de rondgang, om van het uitzicht te genieten. Vlak langs de molen stroomde de Oude Rijn en in de verte zag je vaarten en sloten, kerktorens en boerderijen. Daar lag het wijde polderland van Zuid-Holland. En aan de andere kant lagen de duinen.

De bewoners van Leiden noemde de mulder *) „Van Rijn”, omdat de molen zo dicht bij deze oude rivier lag. De molenaar en zijn oudste zoon Adriaen stapten af en toe paar buiten om een luchtje te scheppen. Het was warm in de houten molen; de stralende augustuszon scheen uitbundig. Toen het dagelijkse werk klaar was en de laatste graankorrels door de zware, draaiende molenstenen waren fijngewreven, deed Harmen Gerritszoon zijn witbesteven voorschoot af, waste zijn handen in een waterton, die buiten stond en liep naar zijn huis, dat in een steeg vlak bij de vestingwal lag. De mulder lichtte de klink van de achterdeur op, liep de bijkeuken door en ging de kamer binnen. Daar zat zijn vrouw met een wit bundeltje op haar schoot, waaruit een hevig gehuil opsteeg. Machteld, de dochter van de molenaar, zat bij het raam en was bezig met verstelwerk.

„Wat gaat die jongen weer te keer,” zei Harmen Gerrits lachend, terwijl

*) Molenaar.

hij in de brede leunstoel naast de schouw ging zitten. Het was heerlijk koel in de kamer. De molenaarsvrouw zei niets en wiegde het bundeltje zachtjes heen en weer, totdat de kleine Rembrandt, moe van het huilen, in slaap viel.

Tegen de avond, toen Rembrandt's grote broers thuiskwamen, Gerrit, Cornelis en Willem, die allen al bij een baas werkten, bogen ze zich even over de wieg. Ze vonden het wel leuk zo'n klein broertje te hebben. Toen Adriaen, die nog wat in de molen had moeten opruimen, ook binnenkwam, aten ze met elkaar de avondboterham.

„Kijk, moeder,” zei Adriaen, „ik heb op de kalender geschreven, wanneer Rembrandt geboren is. Hier staat het: 15 juli 1606. Hij is nu precies vier weken oud.”

„Ik hoop, dat wanneer hij vier jaar oud is, de oorlog met Spanje is afgelopen. We vechten nu al zesendertig jaar tegen de Spanjool!” bromde vader Van Rijn.

„Dat kan best. De oorlog heeft al veel te lang geduurd,” merkte Gerrit op. „Maar als het moet, dan vechten we door, we laten ons niet door Spanje de wet voorschrijven. Zo denkt Prins Maurits er ook over.”

Moeder Van Rijn zuchtte; ze hoopte

vurig, dat er vrede in de Republiek der Verenigde Nederlanden zou zijn, wanneer Rembrandt opgroeide.

Toen de kleine Rembrandt ruim twee jaar was, kwam er vrede; het was geen echte vrede, want hij zou maar twaalf jaar duren. Toch waren de mensen verheugd over het Twaalfjarig Bestand, zoals de wapenstilstand genoemd werd. In verscheidene steden van Holland werden kanonnen afgeschoten en lieten de mensen teertonnen branden. Zó blij waren ze!

In die jaren groeide Rembrandt op in het huis van zijn ouders in de Weddesteeg. Vader en moeder Van Rijn waren welgesteld en het ontbrak de kleine donkerogige jongen aan niets. Toen hij kon lopen, liep hij graag de steeg uit, naar het bolwerk. Daar keek hij met grote ogen naar het spel van de draaiende wicken. Dat was de molen van vader! Wat was die gróót. Elke keer keek hij met ontzag naar het houten gevaarte. Rembrandt wist, dat hij niet aan de kant van de molen mocht komen, waar de wicken draaiden.

„Wanneer ik je in de buurt van de wicken vind, mag je nooit meer op het bolwerk komen,” had vader gezegd. Daarom paste hij er wel voor op

dicht bij de suizende wicken te gaan staan. Alleen op windstille dagen, wanneer de wicken in rust stonden, of door een zware ketting werden vastgehouden, kroop de jongen in en om de molen. In het houten bouwwerk waren allerlei hoeken, echt geheimzinnige plekjes, waar hij op een stapel oude meelzakken heerlijk kon zitten dromen.

Rembrandt droomde graag en als hij daar in vaders molen zat en zijn ogen stijf dichtkneep, zag hij allerlei vreemde dingen gebeuren...! Vreemde dingen, maar toch altijd mooie dingen ook. Het waren net heel mooie, oude prenten, die één voor één op een stoffige balk van de molenzolder verschenen en waar je niet lang genoeg naar kon kijken...

De jongen had geen broertjes om mee te spelen, wel een zusje, de kleine Lysbeth, maar die was nog zo'n peuter.

Zijn grote broers tilden hem soms met hun stevige armen omhoog of gaven hem vrolijk lachend een tik voor zijn broek. Maar echt spelen met hem, dat deden ze niet. Zo kwam het, dat de molen Rembrandts vriend was geworden. Hij *hield* van de molen!

Moeder Van Rijn vond het helemaal niet goed, wanneer hij middagen achtereen op de molenzolder zat. „Ga eens met Claes en Pieter naar de stad,” zei ze vaak. Claes en Pieter waren de buurjongens van Rembrandt. Ze woonden om de hoek van de Weddesteeg. En omdat Rembrandt niet ongehoorzaam wilde zijn, ging hij op een middag met de jongens mee. Met z'n drieën slenterden ze door de nauwe straten van de Sleutelstad. In de buurt van de Breestraat zag Rembrandt een boekenstalletje. Beduimelde en gescheurde boeken lagen slordig dooreen op een ruw-houten tafel. Maar daar, in de hoek — de jongen zag het dadelijk — lagen allerlei prenten en platen met wonderlijke voorstellingen.

Claes en Pieter liepen door.

„Kom mee, jô!”, riepen ze, „ginder is een potsenmaker. Hoor de mensen eens joelen.”

Ze renden weg en kropen tussen de benen van de omstanders door om vooraan te kunnen staan. Rembrandt hoorde in de verte het lachen van de mensen om de kunsten, die de man maakte. Hij ging er niet heen, hij bleef kijken bij het boekenstalletje.

„Zie eens, dat was een prachtige tekening van een boerderij en die daar,

een oude marktkoopman. Het moesten vast wel knappe mensen zijn geweest, die dat getekend hadden,” peinsde de negenjarige Rembrandt, terwijl zijn hand eerbiedig over de prenten gleed.

Plotseling schrikte hij op. Een vrouw met lange haren kwam uit de lage deuropening van een kelder, achter het stalletje, te voorschijn. „Wil je wat kopen, knaap?” vroeg ze met een schelle stem. Rembrandt schudde van neen; hij had toch geen geld bij zich. „Blijf dan met je vingers van de boel af en scheer je weg,” klonk het nu bits en de vrouw ging met een nijdig gezicht het kelderwinkeltje weer binnen.

Een beetje teleurgesteld slenterde Rembrandt weg. Ja, als hij een paar stuivers op zak had gehad . . . ! Maar dan zouden zijn ouders het toch niet hebben goedgevonden als hij een prent had gekocht.

Dicht bij huis haalden Claes en Pieter hem in.

„Dat had je moeten zien, Rembrandt. Die vent probeerde op zijn hoofd te gaan staan en toen rolde hij pardoos om.” De buurjongens grinnikten nog om hun avontuur bij de potsenmaker. De molenaarszoon lachte maar wat; zijn gedachten waren nog steeds bij de prenten van het boekenstalletje.

Die avond, in bed, boven in het molenaarshuis, moest hij nog vaak denken aan de wondermooie prenten, die je zo maar kon kopen. „Later, als ik groot ben en een heleboel geld verdien, koop ik allemaal mooie dingen,” nam de jongen zich voor. Zo, terwijl de maan door het kleine ruitje boven zijn bed naar binnen gluurde, bouwde Rembrandt aan zijn droomkasteel. Maar hij kon het niet afbouwen, want Klaas Vaak was heel stilletjes binnengekomen en maakte hem binnen drie tellen in slaap!

(Wordt vervolgd.)

J. Roelfs.

Geknakte bloemstengel

Als een bloemstengel door onvoorzichtigheid geknakt is, kan de bloem, die er aan zit, op gemakkelijke wijze tegen snel verwelken behoed worden. Hef de geknakte stengel langzaam omhoog en wikkel er op de plaats van de knak een stukje doorschijnend plastic plakband omheen. Zo'n reparatie is natuurlijk alleen dan doelmatig als de stengel slechts geknakt is en niet geheel gebroken.

2

De vaarten en de plassen in de omgeving van Leiden lagen dicht. Er waren zelfs ijsvelden te zien op het grote Haarlemmermeer. Een koude oostenwind blies over het polderland en je moet warm ingepakt zijn, om op het bolwerk te kunnen wandelen. De broers van Rembrandt reden op de schaats naar Zoeterwoude en over de Vliet naar Voorschoten. En er schoven houten sleden over het Galgenwater, vlak langs de korenmolen.

De oudere mensen bleven zoveel mogelijk in huis, bij de warme schouw, waarin grote houtblokken brandden. Rembrandt vond het fijn, wanneer ze zo 's avonds bij het laaiende houtvuur zaten. Dan bleef de olielamp uit, want ze hadden voldoende schijnsel van de vlammen. De stoelen en de tafel en ook de wanden werden af en toe grillig verlicht en soms leek het of er vreemde gedaanten op de wanden verschenen. Een enkele maal schrok Rembrandt er van, maar wanneer hij dan naar zijn vader keek, die rustig in zijn stoel zat, dan was hij weer helemaal gerustgesteld.

Het was op zo'n avond, dat de grote broers niet thuis waren, toen vader opeens zei: „Luister eens goed, Rembrandt.” De jongen keek op. „Moeder en ik,” ging de molenaar verder, „hebben er samen over gesproken, wat je zou moeten worden. Je broers hebben allemaal een ambacht geleerd, maar zou jij het niet prettig vinden later naar de hogeschool te gaan?”

Rembrandt zette grote ogen op. Naar de hogeschool! Dat was niet mis! Jongens, die op de hogeschool waren geweest, werden later voorname burgers. Vader bedoelde natuurlijk hun eigen Leidse-hogeschool. Dan hoefde hij niet eens ver van huis. De hogeschool was een geschenk van de Prins van Oranje, die trots was geweest op de burgers van Leiden, toen die zich bij het beleg van hun stad door de Spanjaarden, in 1574, zo moedig hadden verdedigd. Als beloning hadden ze toen een hogeschool mogen bouwen. Vader en moeder hadden hem vaak van het beleg verteld; zij hadden het als kinderen meegemaakt. Maar grootvader Cornelis Claeszoon had hem veel verteld van het ontzet door de Geuzenvloot. En brood en haring kregen de Leidenaren toen, omdat ze zo'n verschrikkelijke honger hadden geleden.

„Je broers hebben niet veel geleerd, Rembrandt,” sprak z'n vader weer, terwijl hij de jongen naar zich toetrok. „Maar jij gaat nu eerdaags naar de Latijnse school om Latijn te leren en nog veel meer en dan... naar de hogeschool. Je kunt dan heelmeester, rechtsgeleerde of dominee worden. Wel, hoe vind je dat?”

Het duizelde Rembrandt; hij kon het nog niet allemaal begrijpen. Moeder keek op van haar breiwerk en zijn ogen ontmoetten de hare.

„Ja vader, ik vind het fijn,” zei Rembrandt zacht. Hij hoopte maar, dat hij op die scholen ook les in tekenen zou krijgen...! En op de hogeschool leerde je vast ook schilderen. Daar was hij van overtuigd.

Harmen Gerrits liet er geen gras over groeien. De volgende avond liet hij de klopper vallen op de deur van de meester van de Latijnse school. En de eerstvolgende maandag werd de jongen al op school verwacht.

Rembrandt kreeg een stevige bom-bazuinen buis aan. „Want,” zei zijn moeder, „schooljongens ravotten vaak.” Voordat de knaap op die maandagmorgen naar school ging, draaide moeder Van Rijn haar zoon

in de bijkeuken een paar keer in het rond om te zien of buis en broek netjes zaten. „Zul je goed oppassen kerel?” Hij knikte. Vader en moeder zouden van meester niets dan goede berichten over hem horen, daar zou hij wel voor zorgen! De klok van de oude St. Pieterskerk zond galmend een slag

over de stad: halfnegen. In de deuropening drukte vrouw Van Rijn haar jongste zoon een zoen op zijn voorhoofd. Ze keek hem na over de bovendeur, terwijl hij de steeg uitliep. Het was niet ver van het schoollokaal.

„Zo, zo, ben jij nu de *kleine* molenaar,” zei de oude schoolmeester vriendelijk, toen hij er een beetje bedeesd binnenstapte. Eigenlijk was het geen schoollokaal, maar een grote kamer, die uitzag op een binnenplaats. Rembrandt keek de meester eens aan. Hij had een lange, grijze baard, die bijna tot aan zijn middel reikte. Op zijn hoofd prijkte een zwart calotje. De meester stond achter een hoge lessenaar, waarop een inktstel, een schrijfveder *) en een liniaal lagen.

„Hoe heet je, molenaarszoon?”

„Rembrandt Harmenszoon Van Rijn, meester.”

„En hoe oud ben je?”

„Twaalf jaar, meester,” antwoordde hij beleefd.

„Zo, zo, twaalf jaar. Nou, ga maar eens daar in die achterste bank zitten. Ja, daar, bij het raam.”

Rembrandt schoof onwennig in de bank, die de meester hem had aangewezen. Onderwijl waren ook de andere jongens binnengekomen. Met veel lawaai gingen ze in de banken zitten. Het was een gepraat en gejoel van jewelste.

„Stilte,” beval de meester en hij gaf een klinkende slag met de liniaal op zijn lessenaar. De leerlingen hielden hun mond en gingen ordelijk zitten.

„Daar schrik je van, hè Rembrandt,” sprak de oude man. „Wie nu nog lawaai maakt, krijgt met de liniaal een tik op zijn hand. Dat is zo mijn gewoonte, begrijp je?” Rembrandt knikte benepen. Het leek hem geen pretje zo'n harde tik op je vlakke hand te krijgen.

„Eerbiedig allemaal,” beval de meester. Toen bad hij hardop en daarna zongen ze gezamenlijk een psalm.

J. Roelfs.

*) Vroeger werd met een ganzeveer geschreven.

Wie wil corresponderen met:

*Stieneke Poot,
Buys Ballotstraat 37, Amersfoort,
9 jaar (corr.vriendin).*

*Etta Stel,
Rozenlaan 3, Wildervank (Gr.),
10 jaar, (corr.vriendin).*

*Rian van Kruiningen, (meisje)
Stenge 26, Ierseke (Zeeland),
10 jaar.*

3

(ons vervolgv verhaal)

Rembrandt had een helder verstand. Hij vond het ook wel prettig veel te leren en wanneer de meester iets uitlegde, luisterde hij aandachtig. Denk nu niet dat Rembrandt een brave Hendrik was. Nee hij was een echte Hollandse jongen, die vaak genoeg met zijn makkers over de straat lag te rollen en dan met een gescheurd buis en een blauw oog thuiskwam.

De oude meester was best te spreken over zijn nieuwe leerling en telkens wanneer vader Harmen dit hoorde, glimlachte hij tevreden. „Ja, in die Rembrandt stak iets. Die zou het ver brengen in de wereld.”

Maar na twee jaar ging het minder goed met Rembrandt op school. Hij leerde zijn lessen maar half. Wanneer hij over zijn schoolwerk zat gebogen, dwaalde zijn blik vaak af naar het raam en dan keek hij naar buiten, waar hij eerst een grijze muur zag. Maar wanneer je langs de muur naar omhoog keek, zag je een stukje van de blauwe lucht, waarlangs af en toe zo'n grillige wolkenliert dreef.

Rembrandt tuurde vaak naar de lucht en dacht: „Kon ik maar fijn buiten rondlopen om dieren, huizen en bomen na te tekenen . . . !”

Daar had je het: tekenen. Rembrandt hield dolveel van tekenen. Tot ergernis van zijn vader had hij op de wanden van de molen allerlei krabbels gemaakt; dat waren zijn eerste tekeningen. Een paard met een wagen, een boerderij met een paar bomen . . . De broers hadden er om gelachen. Maar toch, het tekenen zat hem in het bloed. Je hele leven niets anders doen dan tekenen, zoveel je maar wilde en wat je maar wilde. Geen Latijnse woordjes meer leren, geen lange sommen meer maken . . . alleen maar tekenen, tjonge, wat moest dát fijn zijn.

Zo soesde Rembrandt, terwijl de zomerzon hoog aan de hemel stond en het snikheet was in het lokaal.

Plotseling liet de schoolmeester zijn lat met kracht op het tafelblad van zijn bank neerdalen. Pats! Rembrandt schokte overeind en keek met verschrikte ogen in het rond. De andere jongens hadden er pret om. Hij kreeg een stevige uitbrander, omdat hij zat te dromen.

Eens, op een middag, hadden de vriendjes van Rembrandt een stuk perka-

ment en een brokje houtskool het schoollokaal binnengesmokkeld. De jongens, die voor hem zaten, gingen rechtop zitten en maakten hun ruggen breed. En terwijl de grijze meester achter zijn lessenaar bezig was met het schrijven van een brief, tekende de kleine Harmenszoon hem uit. Rembrandt deed erig zijn best op de tekening; het puntje van zijn tong kwam tussen zijn lippen te voorschijn, zó ingespannen werkte hij.

Na schooltijd, toen de troep naar buiten was gestormd, liet hij de jongens het portret zien.

„Het lijkt prachtig. Het is precies onze schoolmeester. Reusachtig Rembrandt.” Rembrandt lachte tevreden. De grootste schooljongens tilden hem omhoog en zetten hem op hun schouders. Zo droegen ze de jeugdige tekenaar juichend rond, terwijl één van hen voorop liep, met de houtskooltekening zwaaide en luidkeels riep: „Hoezee voor Rembrandt, de tekenaar!”

Zo brachten ze hem helemaal tot aan de Weddesteeg. Opgewonden en met schitterende ogen, kwam Rembrandt thuis. Hij hoopte maar dat moeder het geschreeuw van de jongens niet had gehoord.

Moeder zat aan de tafel, bij het raam. Ze las aandachtig in een dik boek. De jongen wist wel wat voor een boek dat was. De bijbel. Vrouw Van Rijn las vaak in dat dikke boek en dikwijls vertelde ze hem daaruit allerlei wonderlijke verhalen.

Moeder keek op. „Zo jongen. Is de school al uit? Wil je op het lage bankje naast mij komen zitten?”

Dat liet Rembrandt zich geen twee keer zeggen.

Hij luisterde weer naar moeders verhalen met zijn ellebogen op zijn knieën, zijn handen onder zijn hoofd. Oude geschiedenissen waren het die zich vele honderden jaren geleden hadden afgespeeld. De meeste verhalen kende Rembrandt. De geschiedenis van Abraham, die zijn zoon moest offeren en van David en Saul en van Absalom. En dan de gebeurtenissen uit het leven van de Here Jezus. Wanneer moeder vertelde en Rembrandt zijn ogen dichtdeed, zag hij al die gebeurtenissen voor zich.

„Dat moet een mooi land zijn, Palestina,” dacht hij. „De mensen liepen in witte mantels en droegen sandalen aan de voeten, er waren steden met witte huizen, bergen en de woestijn. Wat zou het fijn zijn om dat later allemaal te kunnen tekenen. Ja, later . . . !

Zo droomde de jongste zoon van de Leidse molenaar aan het begin van een tijdperk, dat de Nederlanders later de Gouden Eeuw hebben genoemd.

Zo droomde de jongste zoon van de Leidse molenaar aan het begin van een tijdperk, dat de Nederlanders later de Gouden Eeuw hebben genoemd.

„Later wil ik dat allemaal tekenen en schilderen,” dacht hij.

's Avonds, toen vader was thuisgekomen, begon Rembrandt er weer over. „Hè, vader, mag ik van school af? Mag ik gaan tekenen? Mag ik... schilder worden?”

De mulder keek zijn zoon verbaasd aan en schudde zijn hoofd.

„Hoe kom je er bij? Schilder worden... Word liever een knap rechtsgeleerde of een kundig heelmeeester, dan doe je onze familie eer aan. Maar schilder, dat is toch geen vak!”

Rembrandt keek teleurgesteld voor zich. „Laat onze jongen nu eerst naar de hogeschool gaan, dan kunnen we later nog eens zien, hè vader,” zei z'n moeder. Rembrandt keek haar dankbaar aan; moeder begreep hem.

Zo ging Rembrandt naar de oude kerk van het Witte Nonnenklooster aan de Nonnensteeg, waar men in 1581 de hogeschool, die de stad Leiden in de gehele wereld beroemd zou maken, had ingericht. Toen Rembrandt in mei van het jaar 1620 als student aan de Leidse Universiteit werd ingeschreven — zijn naam is in het oude schoolboek opgeschreven — zag de school er van binnen nieuw uit.

Rembrandt kon zich nog goed herinneren, dat toen hij tien jaar was er brand was uitgebroken in de hogeschool. De lokalen moesten toen hersteld worden en er waren ook nieuwe banken en stoelen gekomen.

De jonge Leidenaar deed zijn best, maar het ging niet van harte. Elke dag hoopte hij, dat er nu eens een tekenles zou komen, maar neen, tekenen en schilderen, dat deden ze niet op de academic.

J. R.

(Wordt vervolgd.)

Wie wil corresponderen met:

Woutje van Boggelen, Hogelandstraat 20, Giessen (N.-Br.), 13 jaar, zoekt vriendin.

Huibie Strik, Hogelandstraat 24, Giessen (N.-Br.), 9 jaar, zoekt vriendin.

Ankie Hak, Hogelandstraat 7, Giessen (N.-Br.), 12 jaar, vriendin.

Pia Minses, Grote Rozenstraat 24, Groningen, 11 jaar, zoekt jongen of meisje 12 à 13 jaar.

Ada Harmsen, Bosweg 2, Lochem, 9 jaar, vriendin.

Gretha de Vries, Troelstraweg 24, Wildervank, 10 jaar, zoekt vriendin.

Lucie Schuringa, Torenstraat 80, Wildervank, zoekt vriend of vriendin.

Margrietha Leeuw, Corn. Houtmanstraat 63, Glanerbrug, 11 jaar, vriendje.

Willy Broeks, Heistraat 114, Sprong Capelle, 9 jaar, vriendin.